

بررسی اثر دمای متناوب، نور و سن بذر در جوانه زنی بذر سوسن چلچراغ

محمدنقی پاداشت دهکایی، احمد خلیقی، روح انگیز نادری، امیر موسوی

مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی گیلان ایستگاه تحقیقات گل و گیاهان زینتی
لاهیجان، پردیس کشاورزی و دانشگاه تهران (کرج) و پژوهشگاه ملی مهندسی ژنتیک
و زیست فناوری

سوسن چلچراغ [*Lilium ledebourii* (Baker) Boiss] بومی ایران بوده و
در منطقه داماش عمارلو کلچوله دفک از توابع شهرستان رودبار واقع در استان

گیلان، کلاردشت در استان مازندران و خانقاه در استان اردبیل پراکنش دارد. این آزمون به صورت آزمایشگاه فاکتوریل و در قالب طرح کاملاً تصادفی با ۱۰ تیمار و ۳ تکرار اجرا شد. در طول اجرای آزمایش زمان ظهور ریشه و زمان ظهور سوخک تمام بذرها به صورت روزانه ثبت شد. ابتدا پتری ها به مدت صفر، ۱، ۲، ۳، ۴ هفته در دمای 26°C نگهداری شده و آنگاه به دمای 17°C منتقل شدند و جوانه زنی در این دما انجام شد. پتری ها در هر دو دما تحت شرایط نور و تاریکی قرار گرفتند. در پایان آزمایش دماهای تناوبی مختلف در درصد کل جوانه زنی (تولید ریشه و سوخک) اثر معنی داری نداشته است ولی کمترین زمان مورد نیاز (۲۴/۵ روز) برای ۵۰٪ جوانه زنی (تولید ریشه و سوخک) در دمای ثابت 17°C به دست آمد و هرچه مدت نگهداری بذرها در دمای 26°C افزایش یافت، این مدت زمان نیز افزایش یافت (حداکثر ۴۲/۷ روز). درصدی جوانه زنی در نور قرمز (۹۵/۱٪) بیشتر از تاریکی (۹۰/۹٪) بود. نتایج حاصل از آزمایش روی بذره‌های یک ساله و تازه برداشت شده (۱۵ پس از برداشت) نشان داد که درصدی بالای جوانه زنی (ظهور ریشه و سوخک) در بذره‌های تازه حاکی از عدم وجود خفگی در بذره‌های سوسن چلچراغ می باشد. درصد جوانه زنی (ظهور ریشه و سوخک) در بذره‌های یک ساله بسیار کم بود و این رویداد حاکی از آن است که بذرها پس از یک سال نگهداری در شرایط دمای اتاق به شدت قوه نامیه خود را از دست می دهند. بر اساس نتایج به دست آمده می توان چنین گفت که در رویشگاه طبیعی، بذرها در اواخر تابستان ریزش می کنند و در این زمان دمای محیط هنوز مناسب جوانه زنی است و احتمالاً تعدادی از بذرها جوانه زده و آنگاه پس از زمستان گذرانی و شکستن خواب سوخک بذری، در بهار تولید برگ نموده و گیاهی مستقلی که از طریق بذر منشاء گرفته بوجود می آید. بنابراین می توان نتیجه گرفت که بذر نیز عامل ازدیاد و پراکنش این گیاه در طبیعت است.